

ІНІЦІАТИВНИЙ ПОШУК ОЗНАК НАРКОЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ТУРИСТАМИ

Держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності. Разом із тим, туризм, пов'язаний з перетинанням державних та адміністративних кордонів регіонів, іноді має і протиправну складову. Такою складовою виступає так званий «кримінальний» туризм, різновидом якого є незаконний наркотрафік [4, с. 12].

Враховуючи сучасну трансформацію суспільних відносин, вимоги об'єктивної дійсності ставлять завдання перед Національною поліцією щодо протидії наркозлочинам на якісно новий рівень. Означене перш за все стосується оперативно-розшукової діяльності, а згідно з цим необхідності випереджального збору оперативної інформації під час оперативного пошуку [1, с. 631]. Першочерговою стадією будь якого процесу виявлення та аналізу є пошук. Його здійснення в оперативно-розшуковій діяльності являє собою особливий вид, який має назву – ініціативний пошук. Діяльність оперативних працівників Національної поліції, яка направлена на виявлення осіб, фактів та об'єктів матеріального світу, що становлять оперативний інтерес, незалежно від констатації факту злочину чи присутності осіб, які підозрюються у скоєнні злочинів, в оперативно-розшуковій науці визначається як оперативний (ініціативний) пошук [2, с. 84]. Ініціативний пошук є різновидом пошукової роботи, яка в широкому значенні являє собою комплекс оперативно-розшукових і розвідувально-пошукових заходів, що здійснюються суб'єктами оперативно-розшукової діяльності для виявлення, перевірки, накопичення відомостей, які містять нові спеціальні знання і мають значення при вирішенні завдань боротьби зі злочинністю.

У спеціальній науковій літературі існує точка зору про те, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється в трьох основних організаційно-тактичних формах, а саме у формі: а) оперативного пошуку; б) оперативної розробки; в) оперативно-розшукової профілактики [3, с. 167]. Необхідно зазначити, що в межах організаційно-тактичних форм ОРД реалізується комплексний характер оперативно-розшукових заходів, враховуючи взаємопов'язаність яких можна цілком об'єктивно говорити про взаємозв'язок і взаємопроникнення форм оперативно-розшукової діяльності. Слід вказати на те, що опе-

ративно-розшукові заходи в процесі ініціативного пошуку можуть переходити в заходи з оперативної розробки, а оперативно-профілактична діяльність завжди притаманна оперативно розшуковим заходам у межах двох раніше означених форм ОРД.

Термін пошукової діяльності був введений в теорію ОРД порівняно недавно у 70-ті роки минулого сторіччя [7, с. 314]. До того вона визначалась як діяльність зі встановлення осіб і фактів, що становлять оперативний інтерес. Пошук та виявлення осіб і фактів, які становлять оперативний інтерес визначається як один з основних в оперативно-розшуковій діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності і фактично передбачає отримання та перевірку первинної інформації про комплекс об'єктів оперативної уваги. Ми поділяємо точку зору щодо того, що основне організаційно-тактичне призначення його становить здійснення системи заходів поза зв'язком з конкретною особою чи фактом, у чому і виявляється одна з основних відмінностей даної форми від оперативної розробки, а також від проведення заходів, не пов'язаних з іншими справами оперативного обліку, які завжди ведуться за конкретними фактами у відношенні до конкретних осіб.

Пошуковий характер оперативно-розшукової діяльності визначає необхідність постійного виявлення та розпізнавання в навколишньому середовищі осіб, предметів та явищ, які можуть мати безпосереднє відношення до підготування або вчинення злочинів [5, с. 186]. Як справедливо зазначають науковці, досвід боротьби з наркозлочинністю дозволяє виділити основні категорії об'єктів ініціативного пошуку, а саме: подія наркозлочину; обставини, що сприяли вчиненню наркозлочину; особи, що становлять оперативний інтерес; знаряддя наркозлочину, а також інші предмети, що мають розшукове значення або заборонені до зберігання, носіння чи використання [1, с. 631; 5, с. 187].

Ініціативний пошук ознак наркозлочинів, вчинених туристами, передбачає отримання та перевірку первинної інформації про осіб та факти, що становлять оперативний інтерес, поза зв'язком із конкретною особою чи фактом з подальшим виокремленням їх із загальною маси. Як система організації ініціативний пошук ознак наркозлочинів, вчинених туристами, має власні, особливі ознаки, що відрізняють його від інших форм оперативно-розшукової діяльності. До таких ознак можна віднести: здійснення цієї діяльності по за зв'язком із фактами та особами, які вже відомі; його організація в місцях найбільш вірогідного виявлення ознак та об'єктів, що встановлюються; підстави його проведення; систематичність здійснення.

Розгорнуте визначення оперативного пошуку надають вітчизняні науковці – автори ґрунтового підручника «Оперативно-розшукова діяльність. Загальна частина», які вважають, що таким є «система гласних і негласних організаційних та оперативних заходів, спрямованих на отриманні первинної, ще невідомої правоохоронним органам інформації, з метою запобігання та виявлення фактів або ознак про вчинені злочини і тих, що готуються, а також одержання відомостей щодо осіб, які можуть бути причетними до протиправної діяльності» [7, с. 315]. Сутністю оперативного (ініціативного) пошуку є оперативне пізнання криміногенних фактів, подій, осіб, предметів та речей, які мають ознаки злочинної діяльності або містять явні сліди злочину і їх необхідно розпізнати. Ініціативний пошук спрямований на виявлення серед великої кількості однорідних об'єктів пошуку саме того, що має відношення до ознак певного злочину.

Ми вважаємо, що пошукова робота щодо виявлення ознак наркозлочинів, вчинених туристами, не обмежується тільки проведенням саме пошукових заходів, а також містить у собі комплекс заходів щодо перевірки, накопичення, аналізу інформації, яка має значення для вирішення завдань боротьби з наркозлочинністю. Цей комплекс заходів можна порівняти із внутрішнім змістом пошукової роботи, з її інформаційним наповненням. Ми повністю згодні з визначенням, згідно з яким пошукова робота є однією з основних форм оперативно-розшукової діяльності і являє собою комплекс оперативно-розшукових і розвідувально-пошукових заходів, здійснюваних суб'єктами ОРД для виявлення, перевірки, накопичення відомостей, що містять нові спеціальні знання і мають значення при вирішенні завдань боротьби зі злочинністю [6].

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що ініціативний пошук ознак наркозлочинів, вчинених туристами, є різновидом кримінальної розвідки. Пошукова робота в широкому значенні це комплекс оперативно-розшукових і розвідувально-пошукових заходів, що здійснюються суб'єктами ОРД для виявлення, перевірки, накопичення відомостей, які містять нові спеціальні знання і мають значення при вирішенні завдань боротьби з наркозлочинністю.

Література

1. Албул С.В. Оперативно-розшукова характеристика злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та її значення у протидії злочинності // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. Вип. 55/ Відп. за вип. В.О. Туляков. – Одеса: Юрид. л-ра, 2010. – С. 628-633.

2. Албул С.В. Основи оперативно-розшукової діяльності: термінологічний словник / С.В. Албул. – Одеса: Астропринт, 2017. – 132 с.
3. Грібов М.Л. Сутність та поняття розвідувального пошуку / Грібов М.Л. // Науковий вісник ЛьвДУВС. – Львів. – 2008. – № 2. – С. 165-168.
4. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: коментар до Розділу XIII Кримінального кодексу України / С.В. Албул, А.М. Бабенко, О.А. Гритенко, В.Я. Конопельський, І.М. Чекарьова; за заг. ред. д.ю.н., генерала поліції третього рангу І.П. Катеринчука. – Одеса: ОДУВС, 2018. – 124 с.
5. Никифорчук Д.Й. Оперативно-розшукові засади боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів : монографія / Д.Й. Никифорчук. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. – 300 с.
6. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 18.02.1992 р. № 2135-ХІІ із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 11.04.2018 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
7. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: Загальна частина: підручник / авт. кол.: С.В. Албул, К.І. Беляков, А.І. Берендєєва та ін.; за ред. С.П. Черних, М.П. Водька, О.Ф. Долженкова. – Київ: Відділ редакційно-видавничої діяльності МВС України, 2012. – 884 с.

*Матвієнко Н. А.,
курсант 301 взводу факультету № 3 ОДУВС
Науковий керівник: Ноздрін Д. О., к.ю.н.,
доцент кафедри ОРД ОДУВС*

ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНИМ ПОСІВАМ НАРКОВМІСНИХ РОСЛИННИХ КУЛЬТУР

Вирощування нарковмісних рослинних культур не завжди асоціювалось у суспільства з таким негативним явищем, як наркоманія. Здавна коноплі використовувалися для виготовлення прядильних волокон, спецодягу, канатів, рибацьких сітей. Широко застосовували також у харчовій промисловості, виготовляючи конопляну олію. Із насіння коноплі виробляють рідке мило, фарбу, оліфу, лаки. Але, на жаль, нерідко конопляні посіви застосовують не за призначенням.